Robert C. Castel: Eszkalálj, ha Merz!

2025 június 02. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Egy NATO-tagország vezet?je szándékosan árnyékbokszolt a nyilvánosság el?tt.

2025. május 26-án Friedrich Merz, a német politikai élet egyik örök túlél?je bejelentette, hogy „nincs többé hatótávolsági korlátozás az Ukrajnának szállított nyugati fegyverekre”. A világ, mindkét világ egy pillanatra

visszatartotta a lélegzetét. Ha a kijelentés mögött valóban kormányzati konszenzus állt volna, az a nyugati stratégiai önkorlátozás korszakának végét jelentheti, új min?séget víve a konfliktusba – a „szponzorált önvédelem” helyett a „delegált büntet?expedíció” logikáját.

Merz szavaiból egy olyan új doktrína körvonalai sejlettek fel, amely immár nem ismer földrajzi vagy politikai tabukat: a Storm Shadow, ATACMS vagy akár a Taurus cirkálórakéták mostantól elérhetik Kurszkot, Belgorodot, s?t – egy napon talán – Moszkva küls? kerületeit is.

Csakhogy a valóság – mint a történelem során annyiszor – ezúttal is józanítóan szürkének bizonyult. Lars Klingbeil, a kormánykoalíció második embere villámgyorsan visszavonta Merz kijelentését, leszögezve: semmiféle új döntés nem született, és Berlin nem változtatott eddigi politikáján. A NATO többi f?városából szintén néma csend hallatszott – ami diplomáciában általában nem a beleegyezés, hanem a zavarodottság jele. Az éles ellentmondások, a koalíciós partnerek pánikja és a külpolitikai szövetségesek zavart hallgatása egyetlen kérdést vetett fel: Merz véletlenül szaladt meg vagy tudatosan választotta a stratégiai dezinformáció eszközét?

Ha az el?bbi, az súlyos dilettantizmust jelez egy olyan id?szakban, amikor minden nyilatkozat célkoordinátákkal és veszteségkalkulusokkal fonódik össze. Ha az utóbbi, az még súlyosabb: mert egy NATO-tagország vezet?je szándékosan árnyékbokszolt a nyilvánosság el?tt egy nukleáris hatalommal való konfrontáció peremén.

A Merz-féle kijelentés, legyen az naivitásból fakadó elszólás vagy cinikus politikai taktika, egyaránt alkalmas arra, hogy stratégiai szint? félreértésekhez, diplomáciai disszonanciához és – ha a dolgok elég szerencsétlenül alakulnak – véletlenszer? eszkalációhoz vezessen. Más szóval: ha valaki politikai el?nyt keres a háborús ködben, ne lep?djön meg, ha egyszer csak szirénák kezdenek üvölteni – nem a kamerák, hanem a rakétavédelmi rendszerek hangján.

A helyzetet tovább bonyolította, hogy Németország mindmáig nem hozott világos és végleges döntést a nagy hatótávolságú Taurus cirkálórakéták ukrajnai átadásáról. Mindez úgy történt, hogy Franciaország és az Egyesült Királyság már jóval korábban engedélyezte saját, hasonló kategóriájú eszközeik – a SCALP és a Storm Shadow rakéták – használatát oroszországi célpontok ellen. Ezeket az eszközöket Kijev már aktívan alkalmazza, jellemz?en mélyen az orosz logisztikai infrastruktúra, l?szerutánpótlás és légier? célpontjai ellen. Az eltér? nemzeti álláspontok és az id?ben elcsúszó politikai döntések súlyos ellentmondásokat rajzolnak ki a nyugati szövetségi rendszer bels? koordinációjában, és tovább er?sítik azt a gyanút, hogy Friedrich Merz bejelentése nem egy valós, kidolgozott stratégiai váltás el?szobája volt, hanem egyfajta ad hoc kommunikációs man?ver.

Moszkva reakciója persze nem maradt el, és a Kreml szóviv?je „veszélyes eszkalációnak” nevezte az állítólagos új politikát, amely szerinte élesen ellentétes a háború lezárását hirdet? új szelekkel. A válsághangulat visszhangkamrájaként a kancellár nyilatkozatával egyidej?leg jelentették be az új német–ukrán közös fegyvergyártási megállapodást, amivel egy fenntarthatóbb alternatívát kívánnak képezni a jöv?re a közvetlen fegyverszállítások fokozatos leépítésére. A diplomáciai ködfüggöny mögött azonban egy sokkal mélyebb és stratégiaibb dilemma bontakozik ki.

Tényleg az ukrán és a nyugati szövetségesek érdekeit szolgálja a hatótávolsági korlátozások feloldása, vagy csupán a történelem jól ismert, ám rendre lebecsült eszkalációs spiráljának nyitótaktusát halljuk ismét? Egy olyan dallamot, amely mindig reményteljes szólóval indul, de végül rendszerint katasztrófával zárul.

Miel?tt bárki határozott ítéletet mondana, nem árt felidézni azt a baljós történelmi mintázatot, amely újra és újra kísért: az eredetileg sz?k katonai célpontrendszerrel indított, úgynevezett „er?ellenes” légi hadjáratok rendre átalakultak széles spektrumú, lakosságot és civil infrastruktúrát célzó „értékellenes” bombázókampányokká – nem szándékból, hanem logikájuknál fogva.

Vietnámban a Rolling Thunder hadm?velet – az amerikai stratégiai öncsalás egyik mintapéldája – 1965 és 1968 között az észak-vietnámi katonai infrastruktúra sebészi pontosságú megsemmisítését t?zte ki célul. A valóság azonban gyorsan kirántotta a m?t?asztalt a Pentagon alól: az észak-vietnámi logisztikai rendszer nemhogy összeomlott volna, de kiderült róla, hogy reziliensebb, mint a washingtoni döntéshozók idegrendszere.

A válaszul elrendelt átfogóbb támadások során mintegy 864 ezer tonna bombát dobtak le. Ez a mennyiség meghaladta a második világháború csendes-óceáni hadszínterén bevetett bombák össztömegét is. Az eredmény: több mint 52 ezer vietnámi civil halála és mintegy 70 ezer sebesült.

Az 1943 és 1945 közötti Egyesített Bombázóhadjárat Németország ellen hasonló sémát követett. A szövetségesek eredetileg a hadiipari központokat célozták, de a célpont-azonosítás pontatlansága és a stratégiai eredményesség hiánya miatt hamar áttértek a területbombázásokra. Hamburgban 1943-ban egyetlen éjszaka alatt 42 ezer civil halt meg, Drezdában 1945-ben további 25-30 ezer. A kampány végeredménye: 600 ezer német civil halott egy olyan légi háború során, amely elvileg a hadiipart célozta.

A német válasz sem volt másmilyen. A Királyi Haditengerészet helyett Coventry, a brit légibázisok helyett London került célkeresztbe. A történelmi tanulság: ha a háborús célpontlista nem képes stratégiai áttörést hozni, a „civil nyomásgyakorlás” logikája átveszi az irányítást.

A koreai háború bombázási kampányai is ebbe az irányba sodródtak. Phenjan 85 százaléka romokban, 2,5 millió civil halott, tömeges napalmhasználat. A hadjárat célja már nem a koreai hadsereg megroppantása, hanem az északi társadalom ellenálló képességének szétzúzása volt.

A stratégiai minta mindenütt ugyanaz: a szakmai optimizmus és a precizitás illúziója után jön az elégedetlenség, az eszkalációs kényszer, majd a civil célpontok. A határok elmosódnak, a célpontok köre kib?vül, a politikai vezetés pedig úgy tesz, mintha ez nem el?re látható következmény volna, hanem küls? kényszer. A szomszédunkban zajló háborúban is ennek a mintának a körvonalai rajzolódnak ki.

Az ukrán légi hadjárat jelenleg még katonai, illetve félkatonai fókuszú: Engels légibázis, rjazanyi olajfinomító, hadiipari létesítmények. Zelenszkij elnök ugyanakkor nem titkolja, hogy a háborút „Oroszország területére” kívánja vinni pszichológiai hadviselésként. Bár a precíziós eszközök miatt az ukrán stratégia elvileg megmarad katonai célokon, a civil infrastruktúra sem mindig kerülhet? el. És a hátország támadása mindig hordoz magában egy igen síkos lejt?t.

Moszkva ezzel szemben már rég túljutott azon a lejt?n. A 2022-es kercsi hídrobbantás után válaszul rendszeres támadások érték Ukrajna energia-infrastruktúráját. Az orosz stratégia nyíltan törekszik a társadalmi morál megtörésére: villany, víz, h?, kommunikáció. A katonai célpontok bombázása továbbra is zajlik, de a kett?s célú infrastruktúrák – mint a vasúti csomópontok vagy ipari létesítmények – mostanra alapszint? célpontokká váltak.
A jelenlegi állapotban egyik fél sem vallja be, hogy a történelemkönyvekb?l jól ismert értékellenes stratégiát tette a magáévá. De a gyakorlatban már mindkét oldal „vegyes” hadjáratot folytat.

A kett?s célpontok támadása pedig nem más, mint egy stratégiai önfelmentés – és az eszkaláció el?szobája.

Friedrich Merz kijelentése ezért nem csupán egy nyilatkozatháború újabb epizódja volt, hanem egy figyelmeztetés arra, hogy milyen gyorsan válik egy politikai man?ver stratégiai kockázattá. És milyen gyorsan tanul felejteni az, akinek történelmi tapasztalatai csak díszletként szolgálnak a jelenhez.

Robert C. Castel

A szerz? az Alapjogokért Központ biztonságpolitikai szakért?je, a Magyar Nemzet f?munkatársa

www.magyarnemzet.hu

Ajánló